

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning

Ämnet funktionsförmåga och funktionsnedsättning behandlar människors olika villkor för lärande och utveckling i samspel med det omgivande samhället. Ämnet ska ge kunskaper ur ett helhetsperspektiv med hänsyn tagen till pedagogiska, etiska och kulturella aspekter.

Undervisningen i ämnet funktionsförmåga och funktionsnedsättning ska ge eleverna förutsättningarna att utveckla följande:

1. Kunskaper om faktorer som påverkar hur barn och unga utvecklas.
2. Kunskaper om fysiska, psykiska, intellektuella och sociala funktionsnedsättningar samt deras orsaker och konsekvenser i vardagen.
3. Kunskaper om evidensbaserade metoder och verktyg som möjliggör individens delaktighet och självbestämmande utifrån ett salutogent förhållningssätt.
4. Förmåga att planera, genomföra, utvärdera, följa upp och dokumentera olika insatser för att skapa goda villkor för människor som bygger på delaktighet och självbestämmande.
5. Kunskaper om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättning och inom vilka verksamheter man kan arbeta inom funktionshinderområdet.
6. Kunskaper om pedagogiska arbetssätt och hjälpmedel samt färdigheter i att utveckla och använda dessa.
7. Kunskap om alternativ och kompletterande kommunikation och förmåga att kommunicera och arbeta så att den enskilda individens önskemål, behov och självbestämmande beaktas och står i centrum.
8. Kunskaper om teorier kring makt och beroende och förmåga att reflektera över sitt eget förhållningssätt i mötet med den enskilda och dennas nätverk.
9. Kunskaper om den historiska utvecklingen inom verksamhetsområdet och de värderingar och normer som påverkat synen på funktionsnedsättningar.
10. Kunskaper om de lagar och övriga bestämmelser som styr verksamhetsområdet samt förmåga att arbeta utifrån dessa.

Kurser i ämnet

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1, 100 poäng.

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2, 100 poäng som bygger på kursen funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1.

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1, 100 poäng

Centralt innehåll

Undervisning i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Barn och ungas utveckling.
- Olika funktionsnedsättningar och deras konsekvenser i vardagen.
- Innebörden av olika begrepp och deras betydelse för den enskilda.
- Livsvillkor och möjlighet till utveckling utifrån samhällets stöd och service i livets alla faser.
- Hälsoperspektiv utifrån samhällsliga, sociala, fysiska och psykiska aspekter.
- Planera, genomföra, utvärdera, följa upp och dokumentera olika insatser på individ- och gruppnivå.

- Observera och rapportera förändringar.
- Utföra och dokumentera genomförandeplanens insatser utifrån biståndsbedömning med involvering av den enskilde.
- Pedagogiska arbetssätt och hjälpmedel som främjar delaktighet och självbestämmande.
- Bemötande gentemot föräldrar, syskon och andra närstående.
- Välfärdsteknologi, till exempel tekniska, kognitiva och digitala hjälpmedel för att främja individens självbestämmande och delaktighet i samhällslivet.
- Det egna förhållningssättet i mötet med den enskilde och relationens betydelse för en bra kommunikation.
- Alternativa och kompletterande kommunikationssätt.
- Yrkesetik.
- Historiska perspektiv över vilka normer, värderingar och synsätt som påverkat synen på funktionsnedsättning under olika tidsperioder och framväxten av dagens synsätt på funktionsnedsättning.
- Yrkesrollen, kvalitetsarbete och avvikelserapportering.
- Kännedom om lagar och andra bestämmelser inom området.

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2, 100 poäng

Centralt innehåll

Undervisning i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Olika verksamheter, till exempel särskolan, andra anpassade utbildningar och tillgänglighet i inre och yttre miljö.
- Intellektuell funktionsnedsättning vid åldrande.
- Samsjuklighet och missbruk vid intellektuell och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Främja en god sexuell hälsa utifrån mänskliga rättigheter.
- Stigmatisering vid funktionsnedsättning, hur det uppstår, varför det förekommer och rätten att leva som andra. Allmänhetens och professionens roll i sammanhanget.
- God man, förmyndare, andra myndighetspersoner och kontaktverksamhet.
- Utanförskap.
- Medvetenhet om maktförhållanden i mötet med och inflytande i arbetet.
- Adevkata och evidensbaserade metoder för att stärka individens självbestämmande och delaktighet, till exempel genom metoder som lågaffektivt bemötande, cirkulärt tänkande, delaktighetsmodellen och empowerment.
- Metoder för reflektion över egna och arbetslagets arbetsmetoder för att utveckla ett individanpassat arbetssätt.
- Kunskaper om olika specialpedagogiska metoder och insatser inom LSS för att underlätta människors möjligheter för ett kontinuerligt lärande och aktivt deltagande i samhället utifrån individens egna förutsättningar.
- Kännedom om lagar, förordningar, riktlinjer och mänskliga rättigheter som styr insatser och verksamheter för människor med funktionsnedsättningar